

Regeringen
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Service i glesbygd (SOU 2015:35)

Yttrande från Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Sammanfattning

Länsstyrelsen är positiv till utredningens förslag. De föreslagna stöden kan få stor betydelse för handlare i utsatta områden och ge en god grund för att tillgängligheten till dagligvaror och annan viktig service finns kvar på glesbygden.

Länsstyrelsen anser att den regionala styrningen i samverkan med kommunerna är viktig för att få effekt på lokal nivå och att denna regionala samverkan bör få större utrymme i utredningens förslag. Stöd till kommuner bör samtidigt balanseras med utökade krav på strategisk planering. Länsstyrelsen välkomnar ökad samordning för statliga bolag inom grundläggande service.

Länsstyrelsen bedömer även att de nya möjligheterna inom Landsbygdsprogrammet 2014-2020 kommer att få stor betydelse för ett långsiktigt arbete att skapa framtidens servicelösningar.

Utredningens överväganden och förslag

Utredningen är omfattande och beskriver väl de olika aspekterna och utmaningarna som finns för att få en god tillgänglighet till grundläggande service. Länsstyrelsens yttrande berör kapitel 12 i remissen vilket beskriver utredningens överväganden och förslag.

12.1 Allmänna överväganden

Länsstyrelsen håller med om utredningens analys att ytterligare stöd behövs för att upprätthålla tillgången till grundläggande service och öka attraktiviteten och utvecklingskraften i alla delar av landet. Utmaningarna med urbanisering och minskande befolkningsunderlag gör att samordning av olika typer av service krävs.

Länsstyrelsen anser att insatser och uppföljning ska göras utifrån ett tydligt regionalt perspektiv. Eftersom det är på regional och lokal nivå som man

kan beskriva när grundläggande service är så tillgänglig att vardagen fungerar på ett tillfredsställande sätt för människor och företagande.

Länsstyrelsen anser att mångfald- och jämställdhetsperspektivet bör förstärkas i utredningens förslag. Detta eftersom jämställdhet och mångfald har tydliga samband med servicetillgänglighet. Länsstyrelsen konstaterar att detta är en förutsättning för en hållbar befolkningsutveckling i mindre orter.

12.2 En ny förordning om stöd till försäljningsställen för dagligvaror i särskilt sårbara och utsatta områden

Länsstyrelsen anser att utredningens förslag med de två stöden till allmänt ekonomiskt intresse samt servicestrategiska butiker är betydelsefulla för att butiker ska kunna finnas kvar.

Länsstyrelsen föreslår att även butiker i områden med begränsad tillgänglighet och minskande befolkning också bör bli aktuella för stöd. Avgränsningen med 15 km för särskilt utsatta områden är bra. Länsstyrelsen konstaterar dock att Tillväxtanalys nationella klassning av tillgänglighet tar bort stödmöjligheterna till samtliga lanthandlare i Jönköpings län. Vissa områden har butiker som är mycket viktiga utifrån ett servicestrategiskt perspektiv där många individer och företag har långt till närmaste alternativ. De lokala förutsättningarna och behoven bör därför tydligare styra vart det ska vara möjligt att ge stöd.

I utredningen hänvisas till SKL:s kommungruppering utifrån vilken sju kommuner av länets tretton kommuner klassificeras som ”varuproducerande kommuner”. Denna kommunklassificering visar på en sårbarhet i flera av länets kommuner som inte syns i Tillväxtanalys avgränsning.

Länsstyrelsen anser att likheterna mellan den föreslagna förordningen och förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service är stora. Dessutom kommer den befintliga förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service att behöva ändras när investeringsstödet går över till Landsbygdsprogrammet. Länsstyrelsen anser därför att en samordning av stöden inom en förordning jämfört med två olika förordningar inom kommersiell service är att föredra. Länsstyrelsen anser även att den effektivaste hanteringen uppnås om en aktör hanterar samtliga stöd inom kommersiell service då kännedom om aktörer och områden är essentiellt.

Länsstyrelsen delar utredningens förslag om behovet av att stödja kommunens delaktighet och engagemang för serviceutveckling. Kravet på underlag i form av varuförsörjningsplan eller serviceplan från kommunen bör skrivas in tydligare i förordningen.

Villkoren för stöd gällande avstånd, öppettider, omsättning och utbud anser Länsstyrelsen är bra och väsentliga. Ytterligare aspekter bör också tydligt påverka prioriteringen som exempelvis samverkan med lokala närings- och föreningslivet, kringsservice och handlarkompetens. Även betydelsen av service för besöksnäringen och ökat delårsboende på landsbygden bör påverka prioriteringen. Dessa kvalitetsaspekter kan bäst bedömas på regional och kommunal nivå.

12.4 Upprätthålla annan grundläggande kommersiell service.

En ökad samordning av de statliga bolagen inom Centralt samordningsforum välkomnas. Länsstyrelsen anser att Tillväxtverket som nationell samordnare av servicefrågorna är en naturlig aktör för det fortsatta och fördjupade arbetet med ökad samordning mellan statliga bolag för att upprätthålla en grundläggande kommersiell service. Länsstyrelsen konstaterar i enlighet med utredningens beskrivning att de statliga bolagen bör lägga större vikt på att kombinera samhällliga mål med de affärsmässiga.

Länsstyrelsen anser att Svenska Spels förhållningssätt till ombud i glesbygdsområden är föredömligt. Övrigt att notera och som inte framgår av utredningen är att avgiften för butiker anslutna till Svenska spel är lägre för ombud i glesbygd än för ordinarie ombud. Det är inte enbart billigare med uppstartsavgiften vid nyetablering eller överlåtelse utan även billigare ombudsavgift kontinuerligt för butiken. Länsstyrelsen anser att liknande upplägg borde anammas av andra statligt ägda bolag inom området grundläggande service.

12.6 Andra stödmöjligheter i Landsbygdsprogrammet

Nya möjligheter med investeringsstöd och projektstöd inom Landsbygdsprogrammet 2014-2020 är viktiga för att främja utvecklingen av lokala servicelösningar. Samordning av flera servicefunktioner är ofta en förutsättning för att olika typer av service ska finnas kvar i områden med litet befolkningsunderlag.

Länsstyrelsen har tidigare erfarenheter av coachnings- och kartläggningsprojekt vilka har finansierats genom Landsbygdsprogrammet, regionala tillväxtmedel och med kommunal medfinansiering. Dessa projekt har bidragit till en ökad kompetens, konkurrenskraft och attraktivitet för länets enortsbutiker. Länsstyrelsen håller med om att kompetensutveckling är en framgångsfaktor för dessa butiker.

Bredbandsutbyggnaden inom Landsbygdsprogrammet är ytterligare en viktig möjlighet för ökad tillgänglighet. Dessutom öppnar utbyggnaden nya möjligheter med exempelvis e-handel.

Utredningen beskriver att begränsade resurser till processledning avsatts trots stora behov. Länsstyrelsen anser att samordningen av projekt för grundläggande service inom Landsbygdsprogrammet tillsammans med en långsiktig finansiering för regional processtyrning är en nödvändighet. Samverkan förbättrar möjligheterna till effektiva stödinsatser som ökar tillgängligheten till service i hela länet.

Länsstyrelsens långa erfarenhet och kunskap om Landsbygdsprogrammet och förordning (2000:284) om stöd till kommersiell service bör tas tillvara. Det uppsatta tillgänglighetsmålet kan då genom stödförslagen nås på ett samordnat och effektivt sätt.

I detta ärende har landshövding Mino Akhtarzand beslutat. Emanuel Schmit har varit föredragande. I den slutliga beredningen har länsråd Anneli Wirtén samt avdelningschef Lars Sandberg deltagit.

Mino Akhtarzand

Emanuel Schmit